

Słowniczek dla najmłodszych

Zobacz też [słowniczek dla młodzieży i dorosłych](#).

- **administrator strony internetowej:** osoba, która zajmuje się techniczną sprawnością strony i zmienianiem jej zawartości. Może sam wprowadzać zupełnie nowe treści, a także edytować te dodane przez internautów. Zostaje zatrudniona do tego zajęcia przez właściciela strony.
- **adres e-mail:** ciąg znaków, które służą do wskazania, gdzie należy dostarczyć daną wiadomość e-mailową. Składają się z wpisanego przy zakładaniu skrzynki tekstu, znaczka "@" oraz adresu serwisu internetowego, na którym jest dana skrzynka, np. przykladowy@adres.pl.
- **adres IP:** ciąg cyfr, który jest nadawany każdemu komputerowi podłączonemu do internetu. Służy on do jego rozpoznania przez inne komputery podłączone do internetu.
- **aktor:** artysta grający rolę w przedstawieniu teatralnym, filmie lub słuchowisku radiowym
- **aplikacja:** program komputerowy, dzięki któremu możemy wykonać jakieś konkretne zadanie. Przykładami aplikacji są np. programy do rysowania, do pisania, do przeglądania stron internetowych itp.
- **aktualność:** cecha rzeczy aktualnych czyli obowiązujących w danej chwili, dotyczących teraźniejszości
- **anonimowość:** brak możliwości rozpoznania osoby.
- **audiodeskrypcja:** słowny opis obrazu, filmu lub rzeźby
- **awatar:** obrazek lub zdjęcie zastępujące prawdziwe zdjęcie użytkownika
- **autonomia informacyjna:** ważny aspekt prywatności, prawo do samodzielnego decydowania o ujawnianiu informacji na swój temat oraz do kontrolowania informacji dotyczących własnej osoby, którymi dysponują inni.
- **bajt:** zbiór 8 bitów.
- **bit:** najmniejsza ilość informacji zrozumiała dla komputera. Może przyjąć dwie wartości: 0 lub 1.
- **blog:** prywatna strona internetowa, poświęcona wybranemu tematowi, która zawiera uporządkowane chronologicznie wpisy
- **Blue Box (analogicznie: Green Box):** technika zmiany tła o w miarę jednolitym kolorze na dowolny obraz
- **cenzura:** kontrola publikowanych treści, która ogranicza wolność wyrażania myśli i przekonań
- **Creative Commons:** międzynarodowa organizacja wspierająca dzielenie się twórczością, współpracę i dzielenie się swoimi pomysłami przez wymyślanie nowych rozwiązań w prawie autorskim

- **cyberbullying (cyberprzemoc):** agresywne zachowanie w internecie. Jego przykładami są: wyśmiewanie innych, ciągłe zaczepianie czy wysyłanie pogroźek.
- **cyfrowa opowieść:** opowieść w formie multimedialnej, przedstawiona za pomocą połączenia różnych form przekazu, np. tekstu, animacji, dźwięku, obrazu, wideo
- **cyfrowy ślad:** informacje na temat aktywności konkretnych osób w sieci, magazynowane na serwerach dostawców internetu i właścicieli stron. Tworzą go m.in. zdjęcia, informacje o kupionych produktach, nicki, wpisy na blogach, ale również dane, które zostawiamy w sieci mimowolnie, np. adres IP czy informacja o systemie operacyjnym, z którego korzystamy.
- **cytat:** umieszczenie fragmentu czyjegoś utworu w swoim utworze
- **dane osobowe:** różne informacje dotyczące ciebie. Dzięki nim można cię odszukać lub rozpoznać pośród innych. Dane osobowe to przede wszystkim: imię i nazwisko, twój adres i telefon, adres e-mail, numer PESEL. Dane osobowe podlegają ochronie i nie mogą być zbierane bez odpowiedniej podstawy prawnej (np. zgody osoby, której dotyczą).
- **digitalizacja:** nadawanie formy cyfrowej dziełom analogowym np. zeskanowanie zdjęcia
- **dokument:** tekst, który może dostarczyć informacji
- **dostępność:** możliwość używania rzeczy, budynku lub strony www przez możliwie największą liczbę osób, niezależnie od ich umiejętności lub możliwości
- **efekty specjalne:** obrazy tworzone komputerowo w studiu filmowym, które są dodawane do filmu
- **ekran:** prostokątna powierzchnia służąca do wyświetlania treści przez komputer.
- **emotikona:** połączenie znaków graficznych w tzw. buźkę, pomaga pokazać nastrój
- **etyka:** namysł nad wartościami i moralnością (m. in. jej źródłami, racjonalnymi podstawami itp.). Jest czym innym niż sama moralność, którą można sprowadzić do wskazań takich jak "nie kłam", "nie rób drugiemu, co tobie niemiłe". Etyka poddaje te proste zasady w wątpliwość, sprawdza, czy są słuszne i uniwersalne.
- **folder:** katalog plików. Można powiedzieć, że katalog to taki pojemnik na pliki o nadanej przez ciebie nazwie.
- **forum:** forum dyskusyjne; służy do wymiany informacji i poglądów między osobami o podobnych zainteresowaniach na stronie www
- **forma cyfrowa:** zapis w postaci zer i jedynek dokumentu, obrazu, utworu muzycznego lub filmu
- **fotomontaż:** zestawienie kilku obrazów w celu uzyskania nowego zdjęcia
- **gatunek medialny:** typ wypowiedzi medialnej o pewnych charakterystycznych cechach, która może być opublikowana w Internecie, prasie, radiu lub telewizji np. wywiad, wpis na blogu, słuchowisko radiowe lub reportaż telewizyjny
- **geolokalizacja:** określenie fizycznego położenia geograficznego osoby i urządzenia telekomunikacyjnego za pomocą systemu GPS lub adresu IP.
- **inspiracja:** natchnienie, zapal twórczy
- **instalacja:** wgrywanie nowego programu do twojego komputera, tak aby mógł zacząć działać.

- **internet:** sieć połączeń między komputerami, która pozwala na przesyłanie pomiędzy nimi różnych informacji.
- **kable:** długie, miedziane sznurki otoczone plastikiem, przez które płynie prąd.
- **kadr:** obraz widoczny w wizjerze lub na wyświetlaczu aparatu bądź kamery cyfrowej, przeznaczony do zarejestrowania
- **kadrowanie:** wybór obrazu, który będzie filmowany bądź fotografowany
- **karta płatnicza:** specjalny plastikowy prostokąt, na którym zapisana jest magnetyczna informacja, dająca dostęp do konta bankowego jej właściciela. Dzięki niej można łatwo dokonywać opłat pieniędzmi trzymanymi w banku. Jest oznaczona specjalnymi numerami.
- **kod binarny:** dwójkowy system liczbowy, przy jego zastosowaniu, do zapisu liczb potrzebne są tylko dwie cyfry: 0 i 1
- **kompilacja:** połączenie różnych fragmentów
- **komunikacja:** przekazywanie i odbieranie informacji pomiędzy ludźmi lub urządzeniami
- **kompozycja:** zestawienie elementów tworzące całość, możemy mówić o kompozycji utworu literackiego, plastycznego, lub o kompozycji kwiatowej.
- **komputerowa obróbka zdjęć:** zmiana wyglądu zdjęcia w programie graficznym
- **konstruktywna krytyka:** przedstawienie swojej opinii w sposób, który nie urazi drugiej osoby, oraz podanie pomysłu na rozwiązanie problemu
- **komunikacja:** przekazywanie i odbieranie informacji, porozumiewanie się
- **koszyk online:** funkcja sklepu internetowego, umożliwiająca zaznaczenie towarów, które chcemy kupić. Ułatwia zakupy, bo dzięki niej można zapłacić za wszystkie rzeczy jednocześnie, a także otrzymać tylko jedną przesyłkę z nimi wszystkimi.
- **kultura:** ogół ludzkich wytworów materialnych i niematerialnych takich jak: sztuka, nauka czy religia
- **laptop:** komputer, który może być przenoszony z miejsca na miejsce. Składa się z odchylanego ekranu i grubszej części, na której znajduje się klawiatura. Pod nią znajduje się wiele różnych sprzętów, dzięki którym komputer może działać.
- **manipulacja:** naginanie lub przeinaczanie faktów w celu udowodnienia swoich racji lub wpływania na cudze poglądy i zachowania
- **media nowe:** nowe środki przekazu. Są interaktywne, każdy może być nadawcą i odbiorcą, działają dzięki internetowi
- **media tradycyjne:** prasa drukowana, radio, telewizja
- **media społecznościowe:** różnorodne narzędzia umożliwiające użytkownikom internetu kontaktowanie się ze sobą, np. fora, czaty, blogi, portale społecznościowe, społeczności gier sieciowych i wiele innych.
- **moderator:** osoba oceniająca komentarze i posty na forum dyskusyjnym, rozstrzyga spory i zapobiega kłótniom, jej działanie to moderacja
- **montażysta:** osoba, która odpowiada za montaż filmowy
- **montaż filmowy:** metoda łączenia ujęć, czyli zdjęć filmowych w jedną spójną całość
- **multimedia, utwór multimedialny:** połączenie różnych sposobów przekazywania informacji lub różnych środków artystycznych – dźwięku, obrazu, filmu, tekstu.

- **neon:** konstrukcja ze szklanych rurek wypełnianych gazem szlachetnym, który zaczyna świecić pod wpływem promieniowania UV. Zależnie od rodzaju gazu i użytych dodatków uzyskuje się dowolnie wybrany kolor światła.
- **netykieta:** zbiór zasad kulturalnego zachowania w internecie
- **nick:** nazwa użytkownika, pseudonim zastępujący prawdziwe imię i nazwisko
- **normy:** zasady właściwego postępowania.
- **numer PESEL:** specjalny numer, nadawany przez urząd każdemu nowonarodzoneму człowiekowi. Składa się z jedenastu cyfr, z czego pierwsze osiem to data jego urodzin. PESEL jest używany przy różnych okazjach, kiedy konieczne jest potwierdzenie, że ty, to na pewno ty. Imię i nazwisko często nie wystarczy, ponieważ zdarza się, że kilka osób w Polsce nazywa się tak samo.
- **obiekt (fotografowany):** osoba lub przedmiot, który będzie fotografowany
- **obiektywizm:** przedstawianie faktów i rzeczy niezależnie od swojej opinii, bez oceniania
- **ochrona wizerunku:** wizerunek każdej osoby (czyli jej podobizna utrwalona na przykład na zdjęciu bądź filmie) podlega ochronie. Oznacza to, że nie może on być rozpowszechniany bez zgody danej osoby. Są jednak wyjątki. Rozpowszechnianie wizerunku bez zgody jest możliwe na przykład w przypadku: (1) osób powszechnie znanych, jeżeli wizerunek wykonano w związku z pełnieniem przez nie funkcji publicznych, (2) osób stanowiących jedynie szczegół całości takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, (3) osób, które otrzymały zapłatę za pozowanie, chyba że wyraźnie zastrzegły inaczej, (4) osób ściganych listem gończym.
- **operator kamery:** osoba, która odpowiada za obraz w filmie i obsługuje kamery na planie filmowym
- **organizacja informacji:** zauważenie i wybór najważniejszych informacji na wybrany wcześniej temat
- **perswazja:** przekonywanie, namawianie do czegoś
- **plagiat:** skopiowanie utworu (lub jego części) innego autora i przedstawienie pod własnym nazwiskiem
- **plakat:** graficzne przedstawienie informacji lub reklamy na dużym arkuszu papieru
- **plik :** na przykład tekst, obrazek, film czy zdjęcie zapisane na komputerze.
- **poczta elektroniczna (e-mail):** specjalna usługa w internecie, która umożliwia przysyłanie elektronicznych listów.
- **portal społecznościowy:** strona, która działa dzięki zgromadzonej wokół niej społeczności, czyli grupy ludzi
- **post:** wiadomość, komentarz, informacja lub głos w dyskusji na forum lub portalu społecznościowym
- **potrzeba informacyjna:** informacje wymagane przez danego użytkownika, niezbędne do zrealizowania jego celu i odpowiadające okolicznościom jego działań; potrzeba informacyjna prowadzi do rozpoczęcia wyszukiwania informacji
- **prywatność:** możliwość utrzymania informacji i danych o sobie w tajemnicy
- **prawa autorskie:** ogół praw, które przysługują twórcom, m.in. prawo do oznaczenia utworu własnym nazwiskiem lub pseudonimem, decydowania o jego publikacji oraz zarabiania na nim pieniędzy

- **prawa człowieka:** prawa przysługujące wszystkim ludziom na świecie od chwili urodzenia, np. prawo do życia, prawo do wolności myśli, sumienia i wyznania czy zakaz tortur
- **prawo:** zbiór zasad, które są przyjęte przez rząd w danym kraju i którym muszą się podporządkować jego mieszkańcy. Na jego straży stoją policja i sądy.
- **prawo do informacji:** możliwość wymiany informacji z innymi oraz dostępu do wiedzy
- **prawo do uczestnictwa w kulturze:** możliwość chodzenia do kina, teatru, opery, filharmonii, czytania książek, słuchania muzyki, oglądania filmów itp.
- **prawo do wolności słowa:** możliwość wyrażania swojej opinii na dany temat
- **producent:** osoba, która odpowiada za sfinansowanie, produkcję i sprzedaż filmu
- **profilowanie:** oparty na określonych algorytmach mechanizm, który służy kategoryzowaniu ludzi według ich cech, zachowań, preferencji. Jest stosowany m.in. w marketingu internetowym w celu prezentowania reklam dopasowanych jak najściślej do potrzeb określonych użytkowników i użytkowników sieci, w branży bankowej i ubezpieczeniowej w celu oceny klienta, a także przez państwo w celu zwiększenia bezpieczeństwa (np. No Fly List w USA).
- **przekaz medialny:** treści przekazywane przez media
- **przelew bankowy:** zlecenie przekazania podanej kwoty pieniędzy z twojego konta bankowego na inne, wskazane konto. Obecnie bardzo wiele przelewów robi się przez internet, w specjalnych serwisach bankowych.
- **przetwarzanie danych osobowych:** wykonywanie jakichkolwiek operacji na danych osobowych, takich jak np. zbieranie, utrwalanie, przechowywanie, opracowywanie, zmienianie, udostępnianie i usuwanie, zwłaszcza gdy odbywa się w systemach informatycznych.
- **regulamin:** zbiór zasad, których należy przestrzegać w pewnej sytuacji. Zawiera prawa i obowiązki jej uczestników. Może dotyczyć zachowania w jakimś miejscu, np. na basenie lub ścianie wspinaczkowej. Regulaminy mogą też określać, jak korzystać z danej rzeczy lub usługi, np. sklepu internetowego czy portalu społecznościowego.
- **reklama:** zachęta do kupienia jakiegoś towaru, przedstawiająca tylko jego dobre strony. Może mieć różne formy: tekstu, filmiku (tzw. spotu reklamowego), obrazka z napisem, plakatu itd. Reklamy spotykamy w telewizji, internecie, gazetach, na ulicach (np. w formie wielkich plakatów na ścianach budynków, nazywanych billboardami). Czyli wszędzie, gdzie tylko można dotrzeć do klientów.
- **reklamodawca:** ten, kto zamieszcza reklamę w mediach
- **retusz:** poprawianie wyglądu zdjęcia
- **reżyser:** osoba odpowiedzialna za koncepcję i realizację filmu, przedstawienia lub słuchowiska radiowego
- **scenarzysta:** autor scenariusza
- **scenariusz:** zapis wydarzeń, sytuacji i dialogów, który jest podstawą do realizacji filmu, przedstawienia teatralnego lub słuchowiska radiowego
- **scenograf:** autor scenografii
- **scenografia:** dekoracja wykorzystywana w filmie lub przedstawieniu teatralnym

- **skaner:** urządzenie umożliwiające przetworzenie odczytywanego przez nie obrazu (zwykle rysunku, tekstu, zdjęcia itp.) na postać cyfrową i wprowadzenie go do pamięci komputera.
- **sklep internetowy:** strona internetowa, na której znajdują się towary, umożliwiające ich zakup.
- **słowa kluczowe:** najważniejsze słowa, które odnoszą się do tematu
- **spam:** wysyłane automatycznie listy, których wcale nie chcemy dostać. Zwykle zawierają reklamy lub mają cię nakłonić do jakiś działań.
- **strategia informacyjna:** uporządkowane działania, których celem jest znalezienie informacji
- **subiektywizm:** przedstawianie faktów i rzeczy w oparciu o swoją opinię i ocenę
- **szum informacyjny:** zjawisko "nadmiaru informacji", które utrudnia wybór informacji istotnych i ważnych
- **sygnaturka:** podpis "przyklejony" na stałe do postów użytkownika
- **technologia analogowa:** technologia wykorzystująca techniki inne niż cyfrowe i systemy informatyczne np. zdjęcie jest wynikiem zapisu obrazu na kliszy przez światło
- **technologia cyfrowa:** technologia wykorzystująca technikę cyfrową i systemy informatyczne, która umożliwia zapis muzyki, obrazu lub filmu w formie pliku
- **twórca:** autor utworów, czyli osoba, która wymyśliła i stworzyła tekst, rysunek itp.
- **umowa:** porozumienie i zgoda na wspólne wykonanie jakiejś czynności lub rzeczy
- **utwór:** zdjęcia, filmy, wiersze, rysunki, piosenki, itp.
- **uzależnienie od Internetu:** silna potrzeba spędzania czasu w internecie, przeszkadzająca w wykonywaniu innych czynności
- **wartość:** coś, co jest cenne i dobre
- **wiarygodność:** cecha tego, co wiarygodne, czyli rzetelne i godne zaufania
- **wirus:** nieporządkany program, który szkodzi twojemu komputerowi lub działa na twoją niekorzyść. Może być wykorzystywany do przestępstw, np. żeby wyłudzać pieniądze.
- **wizerunek:** sposób, w jaki ktoś postrzega sam siebie lub jak widzą go inne osoby
- **wolność słowa:** prawo do wyrażania swojej opinii
- **wydawca:** osoba bądź instytucja, za której pieniądze przygotowywane i opracowywane są przekazy medialne
- **wyszukiwarka:** program komputerowy służący do wyszukiwania informacji
- **załącznik:** plik, który przesyłasz wraz z listem. Zwykle można go znaleźć zaraz pod treścią otrzymanego listu. Może być nim np. obrazek, zdjęcie albo osobno zapisany tekst.
- **zoom:** powiększenie, zbliżenie obiektu, który ma być fotografowany lub filmowany
- **źródło informacji:** każdy przedmiot z którego czerpie się wiadomości na interesujący nas temat
- **źródło osobowe:** osoba, która udziela wiadomości na jakiś temat

---

Tekst: , scenariusz: , konsultacja merytoryczna: . Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez [Fundację Nowoczesna Polska](#).

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](#).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/slowniczek-sp/>.

Publikacja dofinansowana ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe.